

Preek

Eerste Kerstdag – 'Ik geloof in het licht!'

Dinsdag 25 december 2018, 10.00 uur

Voorganger: ds. Bert de Wit

Lezen: Johannes 1:1-14

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

'Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.'

Je zou ook kunnen zeggen (met het kerstspel in gedachten): 'De stilte klinkt in een lawaaiige wereld, maar het lawaai heeft de stilte niet verstaan'.

Het is allebei beeldspraak die voor zichzelf spreekt, maar daarom nog niet waar hoeft te zijn. Het lijkt er toch op dat de lawaaiige types en de duistere krachten de overhand hebben in deze wereld. Dan hoeven we het niet eens te hebben over de wereldpolitiek. Laten we het eens een keer niet hebben over de wereldpolitiek: over al die lawaaiige mannetjes die het in steeds meer landen voor het zeggen hebben. Laten we dicht bij huis blijven, dicht bij onszelf. Geloof je dan echt, dat het licht het van de duisternis wint? Of dat de stilte langer duurt dan de herrie?

Misschien moeten we wat concreter worden.

Johannes vertelt het kerstverhaal op een abstracte manier, als een verhaal van licht en duisternis. Het gaat over de geboorte van Christus. Over de komst van God in de wereld. Hij noemt Christus: 'Het Woord'. Het woord van God waardoor alle dingen zijn gemaakt. God sprak: 'Licht!' – en het was licht. Johannes verwijst naar het scheppingsverhaal uit Genesis 1. Dat scheppende woord van God is mens geworden, zegt Johannes. 'Hij heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader'.

Het klinkt allemaal heel mooi en poëtisch, maar het is lastig om te begrijpen. Tenzij je dit herkent in je eigen leven.

Herken je het licht en de luister van God in je leven? Of zie je alleen maar duisternis? Dit gaat om iets anders dan optimisme of pessimisme. Of je het glas half vol ziet, of half leeg. Dat is een kwestie van karakter - maar geen wezenlijk verschil. Het zijn twee manieren om jezelf te beschermen tegen het onvermijdelijke.

Als donkere wolken zich samenvakken aan de hemel, dan zegt de optimist: 'Ach, na regen komt zonneschijn!' Terwijl de pessimist denkt: 'Oei, dat wordt code rood!' Maar als het noodweer losbreekt staan ze allebei in de file.

Je hoeft geen optimist te zijn om het licht van God in je leven te zien. En het is echt niet zo dat alleen pessimisten in het duister tasten. Wij tasten allemaal in het duister. Wat dat betreft zijn alle mensen hetzelfde. 'Niemand heeft ooit God gezien', schrijft Johannes in vers 18 van dit eerste hoofdstuk.

Het licht is God: 'God is licht, in Hem is geen spoor van duisternis' – dat staat in de eerste brief van Johannes. Maar er is geen mens die God ooit heeft gezien. Wij zien dat licht niet. Wij kunnen in elk geval niet aanwijzen waar God in ons leven aanwezig is.

Wij proberen dat natuurlijk wel. Vaak menen wij God te zien in de dingen die ons gebeuren. Of wij missen God juist in die dingen. Daarin zie je wel een verschil tussen optimisten en pessimisten.

Een optimist meent God te zien, in de goede en fijne dingen die hem worden toebedeeld. Een optimist kan echt dankbaar aan de kerstmaaltijd zitten. Die denkt: 'God, wat hebben wij het toch goed!' 'Dat wij hier samen mogen zijn, om een rijk gedekte tafel. En dat oma er nog bij is. En onze kinderen, van wie de oudste pas zijn rijbewijs heeft gehaald en de jongste eindelijk verkering heeft.'

Terwijl de pessimist denkt: 'God, hoe overleef ik dit jaar de Kerst?'

De pessimist had liever hertenbiefstuk gegeten dan gevulde kalkoen. Die herinnert zich, dat de oudste eerst vier keer voor zijn rijexamen is gezakt. Die hoopt dat de verkering van de jongste uit gaat – maar het zal wel niet. En ja, het is fijn dat oma er nog bij is – maar opa was eigenlijk veel gezelliger en die is overleden.

Het enige verschil is dat de stemming aan tafel anders is. Maar beiden – pessimist en optimist – zien God in dezelfde dingen. Ze zien allebei Gods aanwezigheid in goede en fijne dingen en gebeurtenissen. Het verschil is, dat de optimist Gods áánwezigheid ziet in die dingen, terwijl de pessimist Gods áfwzigheid ziet, omdat hij die dingen niet ziet.

Maar beiden – optimisten en pessimisten – zien God verkeerd. Wat zij zien, ís niet God.

God is anders dan die dingen. God is anders dan wij denken. Wij proberen God te begrijpen in de dingen die gebeuren. Maar als wij dat doen, zijn wij de duisternis die het licht niet in haar macht krijgt. Wij krijgen geen vat op het licht. Het licht is God en die krijgt een mens nooit in de vingers. In het einde zullen wij allemaal – pessimisten en optimisten – met lege handen staan.

Misschien had ik beter kunnen preken over Lucas 2. Want het kerstverhaal van Lucas is veel beter te begrijpen. Dat is niet zo abstract en moeilijk, als Johannes. Het is een herkenbaar verhaal, over de geboorte van een kind. Daar kun je je iets bij voorstellen en het ráákt je. Zo'n arm kind in een voederbak. En dan toch de liefde van zijn vader en moeder. En die eenvoudige herders die het licht zagen van een engelenkoor... Dat zie je zó vóór je.

Maar dat wil nog niet zeggen, dat we dat verhaal ook begrijpen. Hebben wij dit verhaal ons eigen gemaakt? Geloven wij in dat licht?

Zolang wij het acceptabel vinden, dat kinderen zonder pardon het land uit worden gezet – kinderen die hier zijn opgegroeid, soms zelfs hier zijn geboren – en zolang wij ons laten leiden door de angst, dat een kinderpardon een aanzuigende werking zal hebben, zolang hebben wij het kerstverhaal nog niet begrepen. In elk geval hebben wij het ons nog niet eigen gemaakt. Wij gelóven dan nog niet in het licht.

Nou kun je zeggen: dat is politiek, dat moet je niet op het persoonlijke geloof betrekken.

Oké, dan word ik wat persoonlijker. Want, we hebben allemaal wel mensen in onze omgeving die we er eigenlijk niet bij kunnen hebben. Mensen die ongelegen komen, of waar je niks mee hebt. Die aanbellen op het verkeerde moment, of aandacht vragen terwijl je juist bezig bent...

En om nóg persoonlijker te worden – dan moet ik met de billen bloot (bij wijze van spreken): gisteren werd ik bij het maken van deze preek steeds onderbroken. Ik moest 's middags de preek nog maken en er waren steeds mensen die mijn aandacht vroegen. Ik werd gebeld, of gemaïld, of ik werd aangesproken. Die mensen hadden allemaal aandacht nódig: ze waren eenzaam, of verdrietig, ze hadden zorgen... En ik ben predikant, dus het is mijn roeping om aandacht te geven. Ik wordt daar ook nog voor betaald.

Maar die preek moest nog af!

En het ging al niet zo lekker.

Misschien heb u dat wel gemerkt: tot nu toe was het een tamelijk moeizame preek. Ingewikkeld en abstract... Nou weet u hoe dat komt. Ik kwam er niet goed in, ik werd steeds onderbroken door mensen die aandacht vroegen.

In zulke situaties ga ik meestal even joggen. Even naar buiten, lekker rennen en de gedachten op hun beloop laten. En toen ik na afloop onder de douche stond gebeurde er iets: ik zag ineens het licht. Althans, ik dacht in een flits: 'Zou dit het licht zijn?'

Zou dit het licht zijn dat in mijn duisternis schijnt? Het licht dat God is, in de duisternis die ik ben? Zou het kunnen dat God mijn aandacht vraagt? Moet ik die mensen zó zien?

Zou het zo zijn: dat in die mensen die mijn aandacht vragen en mij storen in mijn concentratie – hetgeen mij niet gelegen komt op dit moment – dat God om mijn aandacht vraagt? Zou het kunnen zijn, dat God mij probeert af te leiden van mijn pogingen om het licht te begrijpen? Want daar was ik in mijn preek mee bezig. Ik moest die tekst uitleggen, dus dan moet ik het eerst zelf begrijpen. Maar misschien vraagt God helemaal niet van mij, dat ik het licht begrijp. Misschien is het zo dat God mijn aandacht vraagt voor die mensen. In plaats van het licht te begrijpen, moet ik aandacht geven.

En aandacht geven betekent gewoon: er zijn voor die mensen. Er zijn – zoals God er is voor mij. 'Ik ben er en ik zal er voor jou zijn' – dat is Gods naam.

'God met ons' – Immanuël – zo werd Jezus genoemd.

Het licht dat in de duisternis schijnt, dat is Gods aandacht, Gods aanwezigheid in deze duistere wereld.

Ik kan die aanwezigheid niet vatten. Ik krijg God niet in mijn macht. Maar ik mag wel die aandacht ontvangen. En op mijn beurt aandacht geven.

Als ik aandacht schenk aan mensen die dat nodig hebben, dan schijnt het licht door mij heen.

Dan gaat het niet meer om mij, maar om het licht van Christus.

En ik vrees met grote vrees – maar niet heus – dat dat licht een aanzuigende werking heeft.

Het kind van Betlehem vraagt onze aandacht. Het is een hulpeloos kind, dat het beste in een mens tevoorschijn roept. Namelijk: ons geloof, onze hoop en onze liefde.

'Dit licht dat in het duister sliep is God die ons bij name riep.'

Laten wij geloven in dat licht en elkaar een aandachtig kerstfeest schenken.

Amen.